

زنان، هسته تاب آور جامعه

یادداشت نماینده مقیم برنامه توسعه ملل متحد در جمهوری اسلامی ایران، کلودیو پروویداس، به مناسبت روز جهانی زنان

۱۷ آذر ۱۴۰۰

© Kamyar Minoukadeh | UNDP Iran - 2021

همه گیری کووید ۱۹ تمام جهان را، فارغ از موقعیت اقتصادی یا اجتماعی، تحت الشعاع قرار داده است. در این میان همه اعضای خانواده‌ها به ویژه زنان، متحمل سختی دوچندان حاصل از فشار اقتصادی، در کنار مشکلات جسمی و روانی شده‌اند.

به واسطه تعطیلی‌های اجباری برای کنترل همه گیری، تعاملات خانوادگی و معیشت خانواده تحت تاثیر قرار گرفت. کاهش درآمد، از دست رفتن کسب و کار، اجبار به گذراندن وقت بیش از معمول در خانه و دور ماندن کودکان از تحصیل به دلیل تعطیلی مدارس، دلایل بروز تنش در میان افراد خانواده شدند.

فشارهای همه گیری

ایران یکی از اولین کشورهایی بود که به سختی درگیر کووید ۱۹ شد. شروع همه گیری در زمانی بود که مردم کشور هنوز درگیر عواقب تحریم‌های یکجانبه اقتصادی بودند. در نتیجه این دو عامل، فشار زندگی روزمره، به ویژه روی زنان بیشتر شد.

مشارکت اقتصادی زنان بعد از دوران همه گیری کاهش یافته است. آثار این کاهش به ویژه در میان زنان سرپرست خانوار و خانواده‌های کم درآمدی که زنان آن‌ها اصلی آن‌ها هستند بسیار پیچیده تر نیز بود.

بر اساس آمارهای مرکز آمار ایران، از ۲۲ میلیون خانواده ایرانی، بالغ بر ۳ میلیون، زن سرپرست هستند که اکثراً در مناطق کمتر توسعه یافته ساکنند. این خانواده‌ها در اولویت حمایت‌های اقتصادی اجتماعی دولت قرار گرفته‌اند.

تمرکز بر روی زنان و اثر فزاینده

دفتر برنامه توسعه ملل متحد در ایران به محض وقوع همه گیری، به سرعت وارد عمل شد و ابتکار عمل‌های پاسخگویی سریع و برنامه‌های بهبود بلندمدت در مقابله با کووید ۱۹ را طرح‌ریزی کرد. با همکاری نزدیک با دولت برای کاهش آثار سوء اقتصادی-اجتماعی همه‌گیری، برنامه توسعه ملل متحد ابتکارعمل «پاسخگویی سریع اقتصادی اجتماعی به کووید ۱۹» را برای حمایت از جوامعی که بیشتر از همه تحت تاثیر آثار سوء آن قرار گرفته بودند برنامه‌ریزی کرد. بهره‌مندان این ابتکارعمل شامل زنان سرپرست خانوار و زنان آسیب‌پذیر در مناطق روستایی و محروم بودند. ابتکارعمل فوق بر پایه به رسمیت شناختن نیاز به ترکیب حمایت‌های اجتماعی با فعالیت‌های درآمدزای خانگی به همراه سایر اقدامات حمایتی اقتصادی برنامه‌ریزی شده بود.

این ابتکارعمل بر اساس یک مدل توسعه یکپارچه بنا شده و تمرکزش توأمان بر روی عرضه و تقاضاست. ترویج اقتصاد چرخشی و شبکه‌ها و نیز ترویج دیجیتالی‌شدن از اصول این نوع پاسخگویی‌ست.

در چارچوب این ابتکار عمل، زنان آسیب‌پذیر در ۱۰۰ روستا از ۳ استان شناسایی شدند. با مشارکت سه دستگاه دولتی - معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، وزارت جهاد کشاورزی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - و با همراهی سایر وزارتخانه‌های مرتبط مانند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نیز استانداری‌ها فعالیت‌های این پروژه اجرا شدند.

تولید اشتغال و حمایت اجتماعی

این همکاری بین دولت و برنامه توسعه ملل متحد متمرکز بر ایجاد فرصت‌های شغلی و نیز ارائه حمایت‌های اجتماعی‌ست. در قالب این همکاری، و ضمن همکاری نزدیک با دولت، برگزاری برنامه‌های آموزشی در حوزه سلامت جسمی و اجتماعی برای کاهش آثار منفی همه‌گیری، توزیع بسته‌های حفاظت شخصی بین خانوارهای آسیب‌پذیر و ارائه بیمه درمانی و بیمه زندگی کووید ۱۹ به تمامی خانواده‌ها در کنار توزیع کمک‌های مشروط نقدی اجرا شد. نزدیک به ۵،۵۰۰ خانوار، ۴،۴۰۰ زن (شامل زنان سرپرست خانوار و زنان روستایی) تحت حمایت ابتکارعمل «پاسخگویی سریع اقتصادی اجتماعی به کووید ۱۹» قرار گرفتند.

بنگاه‌های اقتصادی خرد، کوچک و متوسط که در دوران همه‌گیری به شدت آسیب دیده بودند از حمایت این ابتکارعمل بهره‌مند شدند. به واسطه این حمایت، حدود ۵،۰۰۰ شغل، با در نظر گرفتن توانمندی‌های موجود محلی و نیز اصل پایداری، تولید یا احیا شد.

یکی از شاخص‌های ویژه این پروژه استفاده از ظرفیت صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی است. برنامه توسعه ملل متحد، با همکاری وزارت جهاد کشاورزی، و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری از کسب‌وکارهای آسیب‌دیده در استان‌های لرستان و هرمزگان با تکیه بر ظرفیت‌های موجود محلی و تجارب موفق ملی از جمله صندوق‌های اعتبارات خرد زنان روستایی حمایت کردند. در این ابتکار عمل کل زنجیره ارزش تولید مورد توجه بوده است: از شناسایی پتانسیل‌های محلی و مزیت‌های نسبی در مناطق هدف، تا تقسیم‌بندی خوشه‌ای مزیت‌ها، تامین مواد اولیه و تجهیزات برای تولید محصولات دارای مزیت، تامین تجهیزات، تا ارایه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مرتبط، ترویج رویکرد مشارکتی و نیز بهینه‌سازی فرایندهای کشاورزی با استفاده از فناوری و در پایان متصل کردن کسب‌وکارها به بازار. شایان ذکر است که ابزارهای دیجیتال، هم در آموزش‌ها و هم در بازاریابی بسیار مورد استفاده قرار گرفتند.

تحت این ابتکار عمل، برنامه توسعه ملل متحد از زنان روستایی نه فقط برای افزایش تولیدات کشاورزی که برای متصل کردن ظرفیت‌های آن‌ها به یکدیگر و نیز به بازارها حمایت کرد. تمامی ماسک‌های پزشکی که در بسته‌های حفاظت شخصی بین خانوارها توزیع شده بود توسط گروه‌های زنان مورد حمایت اقتصادی اجتماعی، تولید شده بود. به علاوه، برای «سبز» شدن این ابتکار عمل، تولیدکنندگان تجهیزات حفاظت شخصی به سایر کسب‌وکارها نیز متصل شدند تا بسته‌های دوستدار محیط‌زیست برای محصولات کشاورزی نیز تولید کنند. محصولات محلی در روی دیجی‌کالا، یکی از اصلی‌ترین پلتفرم‌های بازار دیجیتال در ایران، نیز به فروش می‌رسند.

زنان ۹۰٪ بهره‌مندان بخش‌های مختلف این ابتکار عمل، از تولید شغل گرفته تا آموزش فنی و حرفه‌ای، را تشکیل می‌دهند. در مسیر پیش‌رو، در راستای بهبود اقتصادی اجتماعی، برنامه توسعه ملل متحد از دولت برای توسعه ابتکار عمل «پاسخگویی سریع اقتصادی اجتماعی به کووید ۱۹» حمایت خواهد کرد.

به صورت کلی، درس آموخته‌های «پاسخگویی سریع اقتصادی اجتماعی به کووید ۱۹» نشان می‌دهند که:

- تاب‌آوری زنان در مقابل شوک [اقتصادی اجتماعی] بصورت فزاینده افزایش می‌یابد؛
- زنان نه فقط ظرفیت مراقبت از سلامت خانواده و جامعه، که نقش بسیار مهمی در احیای اقتصادهای بومی دارند؛
- زنان دغدغه‌های زیست‌محیطی دارند و می‌توانند فعالیت‌های سبز را برای محافظت از طبیعت و سلامت ترویج کنند؛
- نقش‌های متفاوتی که زنان در خانواده به عنوان نان‌آور یا آموزشگر ایفا می‌کنند نیاز به توجه ویژه دارد.

به طور خلاصه می‌توان گفت، زنان قلب تپنده جامعه هستند - آن‌ها هستند که جوامع را زنده نگه می‌دارند.

روز جهانی زنان مبارک!